

SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Posiedzenie
Komisji Samorządu Terytorialnego
i Administracji Państwowej (126.)
w dniu 12 grudnia 2017 r.

IX kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie „Informacji Rady Ministrów o realizacji w roku 2016 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” (druk senacki nr 580).
2. Rozpatrzenie „Sprawozdania Rady Ministrów z realizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2016 r.” (druk senacki nr 621).

(Początek posiedzenia o godzinie 8 minut 32)

(Posiedzeniu przewodniczy zastępca przewodniczącego Andrzej Pająk)

Zastępca Przewodniczącego Andrzej Pająk:

Szanowni Państwo, rozpoczynamy kolejne posiedzenie Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej.

Witam bardzo serdecznie panów senatorów. Witam bardzo serdecznie przedstawicieli Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w osobach pani Katarzyny Napiórkowskiej oraz pani Doroty Gierej. Witam również panią, która reprezentuje Komendę Główną Policji, panią Martę Świnecką. Witam też bardzo serdecznie panie, które nas obsługują tutaj w komisji.

Usprawiedliwiam na początku, dlaczego taka wczesna pora posiedzenia, bo myślę, że jest to dosyć wcześnie: po prostu wolna sala była dostępna jedynie o tej porze. Dlatego też i panów senatorów, i siebie samego trzeba było przepędzić, żeby na tę godzinę tutaj przybyć.

Jeśli chodzi o dzisiejsze punkty porządku obrad, to mamy 2 i one sprowadzają się do rozpatrzenia: po pierwsze, „Informacji Rady Ministrów o realizacji w roku 2016 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”, a po drugie, „Sprawozdania Rady Ministrów z realizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2016 r.”. Druki senackie zostały nam, do komisji, przekazane.

Bardzo proszę panią z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o omówienie informacji dotyczącej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Bardzo proszę.

Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Dorota Gierej:

Bardzo dziękuję.

Panie Przewodniczący! Szanowni Panowie Senatorowie!

Omawiając sprawozdanie z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chciałabym skupić panów uwagę na kilku istotnych wskaźnikach pokazujących realizację tej ustawy w roku 2016, które odzwierciedlają pewne tempo zmian. Od razu należy podkreślić potrzebę intensyfikacji działań i przyspieszenia tempa zmian, zwłaszcza w obszarze deinstytucjonalizacji.

Skupię się na kluczowych obszarach, zaczynając od wsparcia rodziny. Rok 2016 to kolejny etap realizacji zadań mających na celu wsparcie rodziny biologicznej poprzez pracę asystentów rodziny. W tym roku liczba asystentów ukształtowała się na poziomie blisko 4 tysięcy, co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o ponad 2%. Kluczowym wsparciem tego zadania ze strony rządu jest „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Rząd poprzez dofinansowanie wynagrodzenia asystentów rodziny w 2016 r. skierował na jego realizację ponad 60 milionów zł, co umożliwiło zatrudnienie łącznie 3,5 tysiąca asystentów. Jest to poziom bliski połowie kosztów realizacji tego zadania przez gminy.

Kolejny obszar to piecza zastępcza. Od momentu wprowadzenia ustawy w 2012 r. obserwujemy wskaźnik pokazujący odsetek dzieci w wieku do 18 lat umieszczanych w pieczy zastępczej. Z poziomu blisko 0,99% w 2012 r. obniżył się on do poziomu 0,91% w roku 2016.

Kolejny wskaźnik dotyczy liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Jest to liczba spadająca z roku na rok. W 2016 r. było to 74 tysiące 700 dzieci wobec 76,5 tysiąca dzieci w poprzedzającym roku, czyli jest to spadek o 2,3%. Mniej dzieci jest umieszczanych w pieczy zastępczej. Spadek w 2016 r. ukształtował się na poziomie... Jest on dwukrotnie wyższy niż w roku poprzednim.

Tutaj należy też przytoczyć wskaźnik pokazujący strukturę form pieczy zastępczej, w jakich umieszczane są dzieci. Około 21% to są formy instytucjonalne pieczy zastępczej, a 78% stanowią formy rodzinne. Wydatki związane z pobytem dziecka w rodzinnych formach pieczy zastępczej kształtowały się na poziomie od 1 tysiąca do około 2 tysięcy zł, w zależności od rodzaju rodziny zastępczej, jednocześnie miesięczny koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej wynosił ponad 4 tysiące zł.

Miarą skuteczności pracy z rodziną prowadzonej m.in. przez asystentów rodziny jest analiza napływów i odpływów dzieci do osiemnastego roku życia. Liczba dzieci, które powróciły do swoich rodzin naturalnych, w porównaniu z liczbą z poprzedniego roku zwiększyła się o 184. Tutaj zauważono również spadek w stosunku do roku poprzedniego o 686 dzieci, chodzi o dzieci, które napłynęły do pieczy w roku 2016. Tutaj też należy podkreślić pozytywny wpływ Programu „Rodzina 500+”.

Kończąc przytaczanie wskaźników, powiem dosłownie kilka słów o budżecie, który wiąże się z realizacją tej ustawy. W 2016 r. budżet ukształtował się na poziomie 2 miliardów 700 milionów, w tym ponad 1 miliard zł przeznaczonego na...

czono na rodziny zastępcze, również ponad 1 miliard zł na placówki opiekuńczo-wychowawcze i blisko 200 milionów na obszar wspierania rodziny. W tej kwocie ponad 300 milionów pochodziło z budżetu państwa. Te środki kierowane są głównie na ośrodki adopcyjne, na wspieranie rodziny, tak jak wspomniałam, w formie dofinansowania do wynagrodzeń asystentów rodziny, na finansowanie pobytu dzieci cudzoziemskich w pieczy zastępczej, a także w ramach programu 500+ finansowanie dodatków wychowawczych i dodatku do zryczałtowanej kwoty. Na tym skończyłabym przytaczanie wskaźników. Bardzo dziękuję.

Jeżeli są pytania, to oczywiście chętnie odpowiem. Bardzo dziękuję.

Zastępca Przewodniczącego Andrzej Pająk:

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję.

Jeśli są pytania ze strony panów senatorów...

(*Głos z sali*: Wszystko jest jasne.)

Wszystko jasne.

Skoro tak jest, to zamykam dyskusję.

Poproszę o krótkie sprawozdanie, a właściwie omówienie sprawozdania na temat realizacji ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Bardzo proszę.

Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Dorota Gieriej:

Bardzo dziękuję.

Szanowni Państwo Senatorowie!

Jeżeli chodzi o realizację ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, to obserwujemy dość znaczące tempo zmian w zapewnieniu instytucjonalnej opieki w różnych formach, zarówno żłobków, klubów dziecięcych, jak i dziennego opiekuna.

Na koniec 2016 r. odnotowaliśmy 3,5 tysiąca instytucji, które zapewniały... Najmocniej przepraszam, chyba nie mam zanotowanej liczby miejsc, ale mogę przytoczyć bieżące dane, bo przygotowałam dla państwa również aktualne dane przedstawiające statystykę dotyczącą tych instytucji. Te dane kształtują się na poziomie 4 tysięcy instytucji, które dysponowały 110 tysiącami miejsc opieki. W porównaniu z początkiem realizacji tej ustawy, w stosunku do roku 2011, jest to ponad pięciokrotny wzrost.

Kluczowym wsparciem z strony rządu jest realizacja Programu „Maluch”, obecnie Programu „Maluch plus”. W 2016 r. środki skierowano również do podmiotów niepublicznych, umożliwiając im tworzenie nowych miejsc poprzez adaptację budynków, pomieszczeń lub rozbudowę istniejących. To była bardzo kluczowa zmiana w programie, ona znacząco wpłynęła na przyspieszenie podaży miejsc. W 2017 r. kluczową rolę pełnił właśnie ten dodatkowy moduł. W roku 2018 zaś środki z budżetu państwa kierowane na Program „Maluch plus” – chciałabym to podkreślić, ponieważ to będzie miało znaczący wpływ na

rozwój miejsc – będą trzykrotnie wyższe niż do tej pory. Kierujemy więc środki na poziomie 450 milionów zł. Jest to skoordynowane z jednocześnie wprowadzanymi w tej ustawie zmianami, które mają na celu z jednej strony ułatwienie podmiotom zainteresowanym tworzenia takich miejsc, a z drugiej strony – obniżenie odpłatności, kosztów ponoszonych przez rodziców.

Jeżeli chodzi o rok 2016, to podobnie jak w latach poprzednich wzrosła zarówno liczba żłobków, jak i liczba klubów dziecięcych. Porównując rok do roku, można obliczyć, że jest to wzrost na poziomie około 16%. Podobne tempo obserwujemy w przypadku dziennych opiekunów, do tej pory może mniej popularnej formy opieki. Jeżeli chodzi o koszty utworzenia takiej opieki, to są one nieduże, ta opieka jest dość tania. Od roku 2018 ułatwienia będą dotyczyć również tej formy opieki, ponieważ nie tylko gmina będzie mogła zatrudniać dziennego opiekuna, ale również osoba fizyczna będzie mogła samodzielnie tworzyć takie miejsce opieki.

Wydaje mi się, że najważniejsze sprawy poruszyłam. Jeżeli panowie mają jakieś dodatkowe pytania, to bardzo proszę. Dziękuję.

Zastępca Przewodniczącego Andrzej Pająk:

Dziękuję bardzo.

Pragnę jeszcze podkreślić, że na naszym posiedzeniu jest obecny pan Marcin Maksymiuk, który reprezentuje Związek Powiatów Polskich. Bardzo serdecznie witam. Ze względu na to, że nazwisko zostało dopisane później, nie przywitałem pana na początku.

Mam pytanie do pani, która reprezentuje Komendę Główną Policji: czy chciałaby pani zabrać głos na ten temat albo poprzedni?

Również jeśli chodzi o pana, który reprezentuje Związek Powiatów Polskich: czy chciałby pan zabrać głos? Nie.

W takim razie otwieram dyskusję.

Proszę bardzo, pan senator Wcisła.

Senator Jerzy Wcisła:

Ja do pani z ministerstwa, a także do pani reprezentującej Policję. Pytanie jest takie: czy w związku z Programem „500+” odczuwacie, że zakres potrzeb w obydwu programach jest mniejszy lub że 500+ zaowocowało jakimiś skutkami, które odczuwacie w Policji?

Zastępca Przewodniczącego Andrzej Pająk:

Dziękuję bardzo.

Może teraz pytanie pana senatora Mroza, a potem odpowiedzi na oba pytania.

Senator Krzysztof Mróz:

Ja mam takie pytanie. Powiedziała tu pani o tym, że takich podmiotów jak różnego rodzaju kluby, żłobki i inne formy instytucjonalnego wsparcia czy formy opieki nad

dziećmi do 3 lat jest około 4 tysięcy, a około 110 tysięcy jest miejsc. Jak to się kształtuje procentowo, w stosunku do całej populacji? To po pierwsze.

A po drugie: czy są wakaty, czy brakuje miejsc?

**Zastępca Przewodniczącego
Andrzej Pająk:**

Dziękuję bardzo.

Bardzo proszę o odpowiedź.

**Zastępca Dyrektora
Departamentu Polityki Rodzinnej
w Ministerstwie Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej Dorota Gieriej:**

Jeżeli chodzi o wpływ Programu „500+”, to w obszarze wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w 2016 r. zaobserwowaliśmy mniejszy napływ dzieci z rodzin biologicznych do rodzin zastępczych oraz krótszy pobyt – o ile się nie mylę – w formach pieczy zastępczej, zarówno rodzinnych, jak i instytucjonalnych, czyli szybszy powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

Jeżeli zaś chodzi o drugie pytanie, to rzeczywiście nie powiedziałam o wskaźniku, który poddawany jest corocznej analizie, mówię tutaj o wskaźniku podającym odsetek dzieci pod opieką w wieku od pierwszego do drugiego roku życia wobec wszystkich dzieci w tym wieku w Polsce. W 2016 r. kształtował się on na poziomie 14%. Szacujemy, że w 2017 r. przekroczy on 15%. Nie uwzględniamy w tym wskaźniku dzieci w wieku do pierwszego roku życia, ponieważ dzisiaj właściwie nie ma dzieci znajdujących się pod instytucjonalną opieką, gdyż pozostają one pod opieką rodzica w ramach płatnego rocznego urlopu macierzyńskiego lub rodzicielskiego. Na koniec dodam może, że punktem

docelowym, wpisanym również w strategię rozwoju, jest to, aby do 2020 r. wskaźnik osiągnął poziom około 33%. Dziękuję bardzo.

**Zastępca Przewodniczącego
Andrzej Pająk**

Dziękuję bardzo.

Czy ewentualnie pani z Komendy Głównej Policji jeszcze uzupełni?

**Ekspert w Wydziale Prewencji
w Biurze Prewencji
w Komendzie Głównej Policji
Marta Świnecka:**

Szanowni Państwo, ja tylko dodam, że Policja nie gromadzi danych statystycznych, jeżeli chodzi o interwencje przeprowadzane w rodzinach. Nie zwracamy uwagi... tzn. na pewno zwracamy uwagę na to, w jakiej rodzinie ma miejsce interwencja, ale nie dopytujemy, czy ta rodzina korzysta z Programu „500+”. Z tego powodu nie potrafimy się odnieść do tego, czy program miał wpływ na liczbę naszych interwencji bądź pomocy lub asyst. Dziękuję.

**Zastępca Przewodniczącego
Andrzej Pająk:**

Dziękuję bardzo.

Czy są jeszcze jakieś pytania? Nie ma.

W takim razie dziękuję bardzo paniom z ministerstwa za omówienie tych sprawozdań. Dziękuję państwu.

Zamykam posiedzenie Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej.

Dziękuję bardzo.

(Koniec posiedzenia o godzinie 8 minut 51)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii